

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

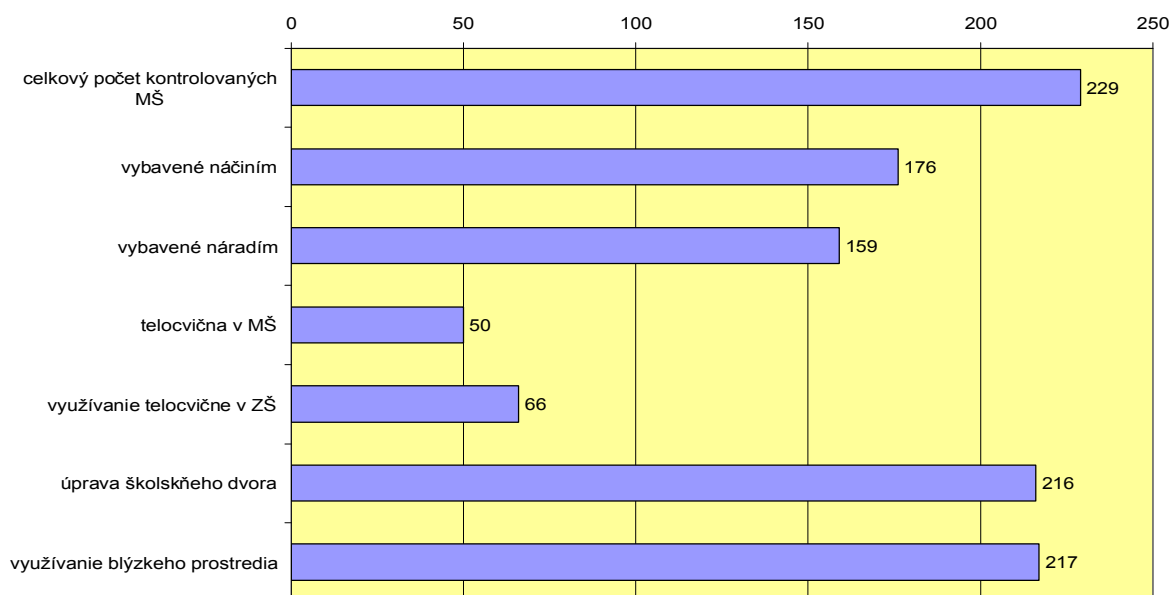
Správa o realizácii pohybových a relaxačných cvičení a pobytu vonku v materských školách v školskom roku 2008/2009 v SR

Počas výkonu inšpekcie sa cielene sledovalo aj realizovanie relaxačných a pohybových cvičení a pobytu vonku v materských školách (MŠ). Úloha so zvýšenou pozornosťou sa plnila v **229** MŠ, čo predstavuje 7,98 % z celkového počtu MŠ v SR. Z kontrolovaných MŠ bolo **217** štátnych, **4** cirkevné, **8** súkromných. S vyučovacím jazykom slovenským bolo **203** MŠ, **10** s vyučovacím jazykom maďarským a **16** MŠ s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským.

Podkladom na vyhodnotenie realizácie pohybových a relaxačných cvičení a pobytu vonku boli hospitačné zistenia z organizačných foriem denného poriadku a informácie z dotazníka zadávaného riaditeľom, ktoré boli doplnené rozhovormi s pedagogickými zamestnankyňami.

Väčšina MŠ mala vytvorené podmienky na realizovanie aktivít smerujúcich k samostatnému pohybu detí, ovládaniu vlastného tela, utváraniu ich postojov k zdravému životnému štýlu i prevencii chorôb. Dostačujúce vybavenie telovýchovným náčiním uviedlo v dotazníku 176 riaditeľiek (76,86 %), náradím 159 (69,43 %). Na rozvíjanie pohybových schopností detí malo upravený školský areál 216 MŠ (94,32 %), vlastnú telocvičňu využívalo 50 (21,83 %) a telocvičňu v základnej škole 66 škôl (28,82 %). Blízke okolie využívalo 217 MŠ (94,76 %). Zastúpenie jednotlivých zdrojov motorických kompetencií detí je znázornené v grafe č. 1 (Zdroje rozvíjania pohybových schopností a zručností detí).

Graf č. 1 - Zdroje rozvíjania pohybových schopností a zručností detí

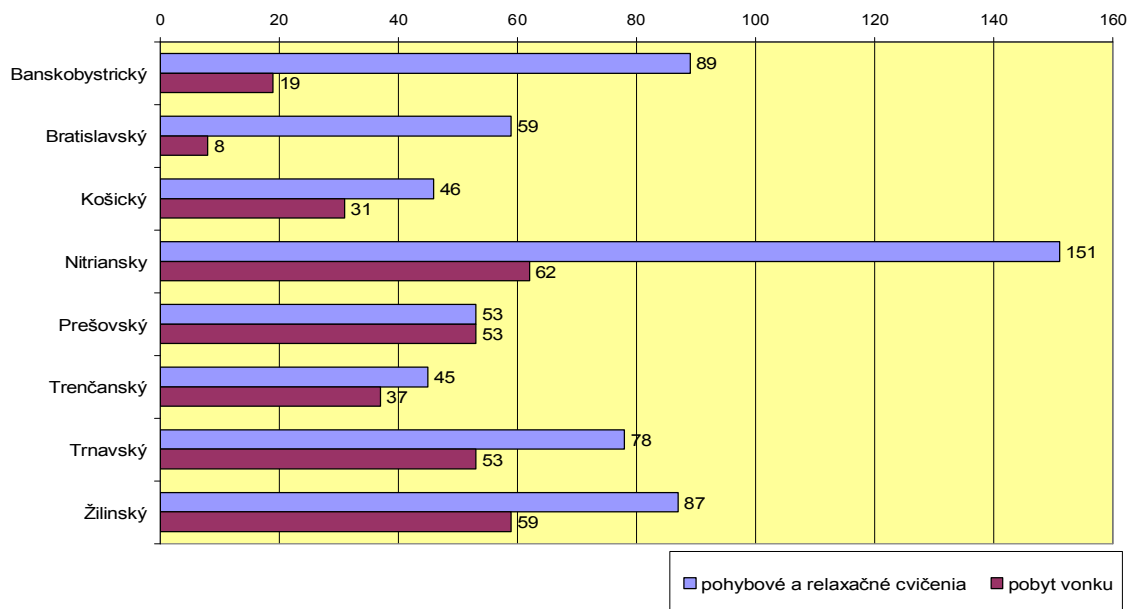

Psychohygienické požiadavky zaraďovania pohybových a relaxačných cvičení v dennom poriadku MŠ zväčša rešpektovali. Realizovali ich denne v dopoludňajšom čase pred stolovaním v triedach a telocvičniach, ojedinele na školskom dvore formou ranného cvičenia s vopred naplánovaným cieľom, zostavou zdravotných, dychových i relaxačných cvikov. Učiteľky konštatovali, že ich situačne zaraďujú v priebehu dňa (napr. pohybové, hudobno-pohybové hry, tance, tvorivá dramatika, relaxačné cvičenia, saunovanie, inhalovanie v soľnej jaskyni). Na ich realizáciu využívali interiér i exteriér školy. Prevažne rešpektovali jednotlivé

fázy a dodržiavanie času denného pobytu vonku, avšak pozorovaním bolo zistené, že niektoré školy neopodstatnene skracovali jeho dĺžku.

Realizácia pohybových a relaxačných cvičení sa kontrolovala na 608 hospitáciách a pobyt vonku na 322. Údaje o počte hospitácií znázorňuje graf č. 2 (Hospitácie vykonané na pohybových a relaxačných cvičeniach a pobyte vonku podľa krajov).

Graf č. 2 - Hospitácie vykonané na pohybových a relaxačných cvičeniach a pobyte vonku podľa krajov

Deti zväčša aktívne prezentovali psychomotorické kompetencie, čo učiteľky podporovali vhodnou motiváciou, rôznorodým telovýchovným náčiním, náradím a zrozumiteľnou formuláciou požiadaviek. Rešpektovali ich výchovno-vzdelávacie potreby a prevažne diferencovali pokyny, postupy, techniky cvičení a pohybových aktivít vzhľadom na ich schopnosti a rozvojové možnosti. Spätnou väzbou overovali účinnosť jednotlivých pohybových aktivít a zdravotných cvičení. Rozvíjali základné lokomočné pohyby detí v prevažnej miere pravidelnými rannými cvičeniami a telovýchovnými chvíľkami počas dňa. Väčšinou dbali na precvičovanie cvikov v primeranej kvalite, čo zvyšovalo ich zdravotný účinok. Premyslene volené zostavy zdravotných cvikov s vyváženým zaraďovaním dychových, relaxačných prvkov rovnomerne zaťažovali a rozvíjali pohybový aparát detí. Aplikovanie metódy napodobňovania pohybového vzoru i individuálny prístup učiteliek pozitívne ovplyvňovali reakcie, aktivitu a radosť detí z pohybu. Ojedinele nezohľadňovali aktuálnu pohybovú vyspelosť a individuálne tempo detí. U mladších detí bola podporovaná hravosť a radosť motivovanými cvičeniami. Staršie deti mali možnosť aktívne sa podieľať na výbere a precvičovaní cvikov, organizovať a riadiť jednoduché hry. Cielene rozvíjali základné lokomočné pohyby detí, podnecovali ich túžbu, ochotu pohybovať sa rozmanitými spôsobmi medzi prírodnými, umelými prekážkami a zdolávať nerovný terén väčšinou sezónnymi aktivitami realizovanými v okolí školy (multifunkčné ihriská, areály základných škôl, športové haly a plochy). Udržiavané a upravené školské areály s atraktívnym vybavením vyhovovali pohybovo-športovým, hrovým a výchovno-vzdelávacím požiadavkám. Deti dodržiavali všeobecné i vopred dohodnuté pravidlá, prevažne dbali o vlastnú bezpečnosť aj bezpečnosť iných. Porozumeli významu, osvojili si základné pojmy (čiara, priestor, dvojica, hra a pod.), pohotovo reagovali na slovné pokyny (napr. stoj spojný, kľak rovný, upažiť) a základné povely, zmenu vizuálneho i zvukového signálu a rytmu. Aktívne ovládali a bezpečne vykonávali jednoduché cvičenia, väčšinou správne dýchali pri cvičeniach, hrách, súťažiach. Poznávali ich význam, zmysel, hygienické zásady i možnosti uplatnenia v jednotlivých organizačných formách denného poriadku. Prejavovali vôľové úsilie a zmysel

pre kolektívnosť, športové zápolenie, dodržiavali pravidlá hier. Boli zvedavé, spontánne a hravé, čo priaznivo vplývalo na celkovú atmosféru nie len pohybových aktivít počas dňa. Tvorivosť uplatňovali využívaním výrazových prostriedkov pohybovej a dramatickej improvizácie najmä v hudobno-pohybových činnostiach, tancoch a pantomíme. Prejavili snahu o estetický pohybový prejav so zreteľom na svalové napätie, udržiavanie rovnováhy, koordináciu tela, orientáciu v priestore a vedeli zladiť pohyb s hudbou. Zväčša pravidelným odľahčovaním odevu a prezliekaním do cvičebných úborov mali osvojené samoobslužné návyky, čím prejavovali záujem o vlastné telo i zdravie. Správne a bezpečne, hlavne staršie deti, manipulovali s náčiním a pohybovali sa po telovýchovnom náradí. Získavali poznatky o ľudskom tele, zdraví, hygiene, životospráve, športových súťažiach, zásadách kultúrneho správania sa na športových podujatiach a ich význame, primerane vzhľadom na vek ich vedeli aj využiť. Na elementárnej úrovni uplatňovali základy atletických, športových disciplín a sezónnych pohybových činností (napr. kolobežkovanie, bobovanie). Málo boli realizované edukačné činnosti s telovýchovným zameraním.

Materské školy umožnili deťom uplatniť psychomotorické kompetencie zväčša na upravených a dostatočne vybavených školských dvoroch. Vytvárali podmienky pre rôzne formy pohybovej aktivity detí napr. krúžkovou činnosťou, spoluprácou s cvičiteľmi, trénermi telovýchovných a športových klubov. Blízke okolie bolo podnetné na realizovanie sezónnych a športových aktivít. Priaznivý stav možno konštatovať vo vybavení telovýchovným náčiním a náradím, avšak moderných a kompenzačných telovýchovných pomôcok bolo celkovo málo. Priestorové podmienky škôl ojedinele umožnili zriadenie samostatnej telocvične. Na celostné rozvíjanie pohybového aparátu detí sporadicky využívali telocvičňu v základnej škole. Učiteľky počas dňa situačne zaraďovali pohybové a relaxačné cvičenia. Prevažne rešpektovali psychohygienické požiadavky, dodržiavali pravidelnosť a čas pobytu vonku. Zväčša cieľavedomou prípravou s využívaním telovýchovného náčinia, náradia a čiastočne aj didaktickej techniky podporovali koordinovaný a estetický pohybový prejav detí. Dodržiavaním všeobecných i dohodnutých pravidiel deti dbali o vlastnú a spoluhráčovu bezpečnosť. Boli pohybovo aktívne, spontánne, poznali a reagovali na pokyny, signály, základné telovýchovné pojmy a povely. Uplatňovali špecifické pohybové schopnosti prevažne v sezónnych činnostiach. Zlepšenie si vyžaduje zmysluplné a účelné využívanie jednotlivých organizačných foriem s pohybovo-telovýchovným obsahom.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom škôl

- zapracovať do dokumentácie školy a hodnotiť na zasadnutiach poradných orgánov úlohy zamerané na rozvíjanie psychomotorických kompetencií detí
- kontrolnú činnosť zamerať na zmysluplné a účelné využívanie edukačných aktivít a pobytu vonku s pohybovo-telovýchovným obsahom.